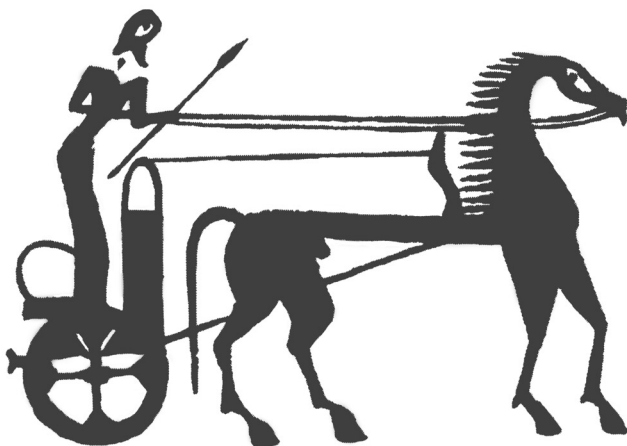

AVRIGA

Zprávy
Jednoty klasických filologů

LX/2 (2018)

JEDNOTA KLASICKÝCH FILOLOGŮ

Praha

Všechny články prošly anonymním recenzním řízením.

© Jednota klasických filologů, 2018

ISSN 1211-3379

Jednota klasických filologů si připomíná kulaté jubileum

8. února tohoto roku uplynulo již sto padesát let od okamžiku, kdy si čeští posluchači slovanské a klasické filologie na pražské Karlo-Ferdinandově univerzitě založili studentský spolek – Jednotu českých filologů. Ačkoli zákon stanovil rovnoprávnost češtiny a němčiny na základních a středních školách, na univerzitě byla výuka v českém jazyce zcela nedostatečná a přednášky a další aktivity v rámci Jednoty měly tento deficit nahradit. Budoucí učitelé českých škol tak měli získat přípravu k výuce v mateřském jazyce. Nedostatek finančních prostředků potřebných k zajištění činnosti studentského sdružení záhy vedl k tomu, že se Jednota proměnila ve spolek vědecký. Stalo se tak roku 1872. Členy Jednoty byli nyní vedle studentů vysokoškolští a středoškolští učitelé, kteří se věnovali zejména klasické filologii, slavistice a bohemistice. Rozšířily se i aktivity Jednoty – vedle přednáškové činnosti při spolkových setkáních se prosadil záměr vydávat vlastní odborný časopis. Roku 1873 tak začaly vycházet *Listy filologické a paedagogické*, jejichž obsah se zaměřoval na příspěvky z klasické filologie, slavistiky, bohemistiky a pedagogiky. Od roku 1887 se časopis jmenoval *Listy filologické* a pod tímto názvem vychází až do dnešních dnů (nyní je však nevydává JKF, nýbrž Kabinet pro klasická studia Filozofického ústavu AV ČR). O vysokou vědeckou úroveň časopisu pečovali vynikající odborníci, bohemista Jan Gebauer a klasičtí filologové Jan Kvíčala, Jindřich Niederle a později Josef Král. Jednota se ve své vydavatelské činnosti neomezovala jen na vydávání časopisu. Již od 70. let 19. století začaly vycházet další publikace, zprvu bylo zejména zapotřebí nahradit nevyhovující překlady cizích středoškolských učebnic původními učebními texty; vyšla tak řada kvalitních učebnic latiny a řečtiny. Posléze – opět pro potřeby škol – začala vycházet řada edic antických autorů

pod názvem *Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum*. Vydávání dobře prodejných učebnic a textů antických autorů zajistilo Jednotě dostatek finančních prostředků, takže se mohla od 90. let 19. století zaměřit především na publikování vědeckých monografií a odborných příruček, které značně přispěly k rozvoji klasické filologie, slavistiky a bohemistiky v českém prostředí.

Jednota českých filologů si udržela svůj význam i po vzniku samostatné Československé republiky. Pokračovala v bohaté ediční činnosti, nadále vydávala středoškolské učebnice, avšak hlavní důraz kladla zejména na publikace, které měly sloužit potřebám vysokých škol. Značná pozornost byla věnována knihovně, kterou Jednota měla již od doby svého vzniku. Knižní fondy se rozrůstaly nákupy významných publikací, výměnou domácích i zahraničních časopisů a také odkazy knižních pozůstalostí významných badatelů. I nadále zůstalo významnou aktivitou pořádání přednášek, které se od roku 1925 konaly i v Brně, kdy tam vznikla samostatná pobočka. Na práci Jednoty se podíleli významní badatelé, mj. Otakar Jiráni, František Novotný, Ferdinand Stiebitz, Karel Svoboda a Karel Hrdina. Záslouhou Bohumila Ryby se v *Listech filologických* začaly objevovat příspěvky věnované medievistickým studiím. Jednota se podílela na organizaci II. sjezdu klasických filologů slovanských, který se konal roku 1931 v Praze. V době protektorátu došlo roku 1942 k vynucenému sloučení *Listů filologických* s *Časopisem pro moderní filologii*, a to pod názvem *Český časopis filologický*.

Po obnovení samostatnosti Československa se mohl opět svobodně rozvíjet spolkový život a Jednota obnovila ediční činnost – vedle *Listů filologických* vydávala opět středoškolské učebnice, školní a vědecké příručky, zejména z oboru klasických studií. Vydávání trvalo až do roku 1950. Do dalších osudů Jednoty výrazně zasáhl rok 1948, kdy se komunistická strana chopila moci a začala direktivně ovlivňovat vědecký život v Československu. To se týkalo i vědeckých společností, které dle nového zákona podléhaly Československé akademii věd. Snaha rozdělit Jednotu na dvě vědecké společnosti, jednu pro bohemistiku a slavistiku, druhou pro filologii neslovanských jazyků, vedla k protestu, na nějž státní moc reagovala v roce 1954 ukončením činnosti Jednoty. Již předtím, v roce 1953, bylo vydávání *Listů filologických* převedeno na Kabinet pro studia řecká, římská a latinská ČSAV. Od roku 1954 probíhala jednání o ustavení nástupnické organizace, která by nahradila Jednotu českých filologů. Nástupcem se stala Jednota klasických filologů (JKF). Její ustavující zasedání se konalo až počátkem roku 1956, avšak přednáškovou činnost zahájila již zhruba o rok dříve. Prvním předsedou JKF byl Karel Svoboda, poté jí po dlouhý čas předsedali Karel Janáček

a po něm Pavel Oliva. V současné době je předsedkyní JKF Dagmar Muchnová. Od roku 1959 začala JKF vydávat *Zprávy Jednoty klasických filologů* (ZJKF), které od počátku 90. let minulého století vycházejí pod názvem *Auriga*. Bibliografická komise JKF připravovala od roku 1960 vydávání bibliografií řeckých a latinských studií v Československu. Tyto bibliografie vycházely jako zvláštní čísla ZJKF. Poslední svazek vyšel roku 2005 a podává přehled o pracích publikovaných v letech 1993–1996.

JKF se měla věnovat různorodým aktivitám, zejména přednáškové činnosti, organizaci konferencí, výstav či zájezdů, péči o překlady z antických autorů a o výuku klasických jazyků apod., avšak tento program se realizoval jen zčásti. Především se konaly přednášky z oblasti klasických studií, a to nejen v Praze, ale i v Brně. Přednášky byly také základem činnosti odborné skupiny pro medievistiku, založené v roce 1960 a vedené po dlouhá léta Pavlem Spunarem. Jen výjimečně organizovala JKF konference a zájezdy, asi nejvýznamnější byla konference v Liblicích v roce 1968, zasvěcená 100. výročí vzniku Jednoty českých filologů. Od roku 1960 je JKF členem Fédération internationale des associations d'études classiques (FIEC). Úzké vztahy měla JKF se Slovenskou jednotou klasických filológov pri SAV, která byla založena v roce 1969. Kontakty a spolupráce se slovenskými kolegy pokračují i po rozdělení společného státu.

JKF i její předchůdkyně dokázaly během dlouhých let své existence překonat nejrůznější osudové peripetie a i po sto padesáti letech si udržet důležité postavení v rámci klasických studií v České republice. Problémem, jemuž již dlouhá léta čelí, je však ubývajcí počet aktivních členů společnosti – dle výroční zprávy za rok 2017 je jich jen 158. Navzdory tomu JKF i nadále plní své poslání – v Praze a v Brně pořádá přednášky, na nichž často vystupují se svými příspěvky i zahraniční badatelé. Významnou součástí činnosti je i vydávání časopisu *Auriga*. Ve srovnání s minulými léty, kdy někdy dva ročníky vyšly v podobě jednoho útlého svazku, vychází nyní (od roku 2013) časopis pravidelně dvakrát ročně. Také se v průběhu let proměnilo jeho zaměření – od převážně popularizace antiky přešel spíše k publikaci odborných příspěvků, a proto byl v roce 2008 zařazen do seznamu recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Po letech se opět intenzivně rozběhla práce na vydávání bibliografie řeckých a latinských studií v České republice – její online verze (zahrnující období od r. 1996 až do současnosti) je těsně před puštěním.

V roce 2016 bylo zahájeno vydávání knižní edice *Bilingua*, jejímž cílem je zprostředkovat čtenářům originální text a komentovaný překlad vybraných děl antických autorů. Jako první svazek zatím vyšlo péčí Roberta Roreitnera

Alkmánovo *Partheneion* z *Louvru*. Těsně před dokončením jsou další tři svazky edice: Ciceronovy řeči adresované Caesarovi (připravuje Michal Ctibor), Senekovy spisy *De otio* a *De tranquillitate animi* (připravuje Edita Wolf) a edice a překlad dvou latinských popisů Prahy z přelomu 16. a 17. století (připravuje Vojtěch Pelc).

*Temporis praeteriti memores futuro famulantes
Age eamus amici, quo nos fata vocant!*

Jan Souček (Praha)